

Bloemlezing klassieke rozenkruisers

Geschiedenis van de rozenkruisers in de zeventiende eeuw

Inhoud

Inhoud

1. Wat is het Rozenkruis?
2. Nederland en Europa in het begin van de zeventiende eeuw
3. De klassieke rozenkruisers en hun geschriften
4. Wie is Christiaan Rozenkruis?
5. Tobias Hess en de Tübinger Kring
6. Christiaan Rozenkruis: kern van de toekomstige mensheidsreligie
7. Symboliek van het familiewapen van Johann Valentin Andreae
8. Het leven van Johann Valentin Andreae
9. Gedicht: Jesu mihi omnia
10. Rozenkruisers in Nederland in de zeventiende eeuw
11. Het drievoudige motto van de klassieke rozenkruisers

Boek: Rozenkruisers toen en nu

1. Wat is het Rozenkruis ?

Wat is het Rozenkruis? Sinds de mensheid zich op eigenwillige wijze afscheidde van de goddelijke wereld, haar bewustzijn ervan verloor en een eigen vergankelijke wereld schiep die niet meer in overeenstemming is met de goddelijke wereld, tracht de goddelijke wereld om de in materie verzonken mensheid weer met haar oorspronkelijke levensveld te verbinden en om haar de weg terug te wijzen.

Steeds weer incarneren boodschappers als gezanten van de Broederschap des Levens - de gemeenschap van mensen die in eenheid met de goddelijke wereld leven - vrijwillig in de vergankelijke wereld om mogelijk te maken dat mensen die daarvoor ontvankelijk zijn, de levende verbinding met de goddelijke wereld tot stand te brengen.

Alle oorspronkelijke mysteriescholen en religies zijn ontstaan uit dergelijke impulsen. Een ketting van zulke scholen en gemeenschappen zet zich voort door de gehele wereldgeschiedenis. Een schakel in deze ketting is het Rozenkruis. De bemoeienis van de Broederschap des Levens ontspringt weliswaar aan de eeuwige wetten en krachten van de Geest, maar moet zich instellen op de eisen van ruimte en tijd en op het bewustzijnsniveau en de cultuur van de mensen die zij wil bereiken.

Het Rozenkruis is zo'n instelling. De Broederschap van het Rozenkruis wendt zich tot de moderne westerse, door het wetenschappelijk denken gevormde, zeer geïndividualiseerde mensen terwijl zij werkt uit de onvergankelijke wereld en op basis van de Christus-impuls. Christiaan Rozenkruis is de symbolische figuur voor deze bijzondere impuls.

Het Rozenkruis is actief sinds in de middeleeuwen de eerste kiemen van het natuurwetenschappelijk denken opkwamen in de westerse mensheid, sinds de overgang van een slechts op geloven berustend christendom naar een herkenkend christendom en sinds de mogelijkheid zich aftekende dat de mens de geestelijke kern van alle wereldreligies herkent en daardoor komt tot een omvattende mensheidsreligie: een universeel christendom.

In het begin van de 17e eeuw werd de rozenkruisersimpuls voor het eerst openbaar in de geschriften van de klassieke rozenkruisers en deze werkt heden op grote schaal in het raamwerk van de Geesteschool van het Rozenkruis, het Lectorium Rosicrucianum. Zowel de gemeenschap die de klassieke rozenkruisersgeschriften van de 17e eeuw samenstelde als de hedendaagse School van het Rozenkruis zijn het resultaat van een activiteit van de Broederschap des Levens die, met behulp van mensen die in de vergankelijke wereld leven, een 'tehuis Sancti Spiritus', een tehuis van de Heilige Geest, in de vergankelijke wereld heeft gebouwd.

Dit tehuis van de Heilige Geest, deze gemeenschap van het Rozenkruis, of zij nu actief is in de 17e of in de 21e eeuw, leeft door de wetten en krachten van de goddelijke wereld, en maakt het voor alle mensen die ontvankelijk zijn mogelijk zich weer bewust te worden van de goddelijke wetten en krachten in zichzelf, om deze te ontwikkelen op een spirituele weg en om daardoor op bewuste wijze weer de verbinding te verkrijgen met de goddelijke wereld.

[KLIK HIER VOOR DE BRON: 'Rozenkruisers toen en nu' van Konrad Dietzfelbinger](#)

[KLIK HIER VOOR AUDIO](#) , [KLIK HIER VOOR VIDEO](#)

Bloemlezing klassieke rozenkruisers

Geschiedenis van de rozenkruisers in de zeventiende eeuw

Fama Fraternitatis R.C.

De Nederlandse tekst van
De Roep van de Broederschap van het Rozenkruis

[KLIK VOOR DEZE BLOEMLEZING](#)

[KLIK VOOR FAMA](#)

Confessio Fraternitatis R.C.

De Nederlandse tekst van
De Belijdenis van de Broederschap van het Rozenkruis

Bloemlezing beschouwingen bij de belijdenis en de roep van de klassieke rozenkruisers

Negen commentaren van Jan van Rijckenborgh op
de Confessio Fraternitatis R.C. en
de Fama Fraternitatis R.C.

[KLIK VOOR CONFESSIO](#)

[KLIK VOOR DEZE BLOEMLEZING](#)

2. Nederland en Europa in het begin van de zeventiende eeuw

Het jaar 1600 is het jaar van de slag bij Nieuwpoort, maar ook het begin van de gouden eeuw in de Nederlanden, met grote schilders en uitvinders. De godsdienstige hervormingen zijn in volle gang. Na de beeldenstorm in 1556, was in 1568 de Tachtigjarige Oorlog tegen Spanje begonnen.

Na de val van Antwerpen in 1585 begon een grote uittocht naar Amsterdam, Leiden en Haarlem, waar vrijheid van godsdienst en vrijheid van drukpers bestonden. Hierdoor vond een stroom van spiritualistische literatuur zijn weg naar Holland en ontstond er een voedingsbodem voor rozenkruisers, humanisten, lutheranen, calvinisten, remonstranten en contra-remonstranten. Zij legden het pluriforme gedachtegoed van de Lage Landen vast en droegen het in hun leven uit.

Door de erfenis van de Renaissance en herdacht voortvloeiende humanisme. Door de reformatie en het zich ontwikkelende protestantisme ontstond in de Nederlanden van de 17e eeuw een kleurrijk stuk geschiedenis, dat niet meer weg te denken is uit onze samenleving.

Grote Hollandse schrijvers en geleerden als Erasmus, Vossius, Barlaeus, Huygens, Boerhaave, P.C. Hooft, Descartes en Spinoza hebben op het intellectuele en natuurwetenschappelijke vlak een belangrijk bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het Europese denken.

Wij kunnen rustig stellen dat het huidige Europese spirituele denken mede gevormd is door de ontwikkelingen in de 16e en 17e eeuw in de Lage Landen. Belangrijke Europese theosofen als Gichtel, Brecklin, Giftheil, Kuhkman en de grote pedagoog Comenius vonden een veilige haven in Amsterdam, waar hun geschriften door Hendrik Betkuis , Abraham Willemz van Beyerland en vele anderen werden gedrukt. Ook het volledige werk van Jacob Boehme werd in Amsterdam gedrukt.

In Engeland is in 1600 de renaissance op een glorieus hoogtepunt; Shakespeare leeft nog; aan het hof worden zijn stukken opgevoerd, de wetenschapper en occultist John Dee heeft grote invloed op de koningin. Elisabeth I (1533-1603) steunt Europa tegen de agressieve Habsburgers, die verbonden zijn met de katholieke tegenbeweging.

Ook is Elisabeth I heel geïnteresseerd in de occulte wetenschappen en steunt hen die deze praktiseren met bijvoorbeeld jaarlijkse bijdragen. Tijdens haar regering beleeft de Engelse Renaissance zijn hoogtepunt. Zij weerstaat de Spaanse, dus pauselijke, beïnvloeding en de Armada lijdt schipbreuk op de Engelse kust. Zij sluit bondgenootschappen met Nederlandse, Duitse en Franse protestanten.

In Frankrijk steunt Hendrik IV de hugenoten, maar de koning wordt in 1610 vermoord. In Venetië heerst verzet tegen het gezag van Rome en zoekt men toenadering tot Engeland; in Zuid-Italië leidt Campanella een opstand tegen de Spaanse bezetters.

In Praag is de diepzinnige keizer Rudolf II (1552-1612) ondanks zijn Habsburgse afkomst fel gekant tegen gebruik van geweld tegen protestanten. Aan het eind van zijn leven voert hij zelfs godsdienstvrijheid in Bohmen in (wat in 1618 leidt tot de Dertigjarige Oorlog). Aan zijn hof is het een komen en gaan van kunstenaars, wetenschappers, alchemisten en musici.

Kortom, een geest van verlichting waart door Europa, de bedding van de verlichting van de rozenkruisers.

In Engeland laat Jacobus I, de opvolger van Elisabeth I, zijn dochter, prinses Elisabeth, trouwen met Frederik V van de Palts, kleinzoon van Willem van Oranje, ridder in de Orde van de Kousenband en leider van de Duitse protestanten. Het huwelijk in 1613, in Londen, is van een ongekeerde pracht en praal. 'De Rijn voegt zich bij de Theems; Duitsland wordt verenigd met Groot-Brittannië, vanuit de sterren stromen harmonieën uit op dit huwelijk' , is de beschrijving in de kronieken, en 'Alle welgezinde mensen voelen blijdschap en tevredenheid als een stevig fundament van religie'. Het bruidspaar vertrekt naar Heidelberg, maar krijgt eerst in Den Haag een grandioze ontvangst.

De verwachting is dat Jacobus zijn schoonzoon zal steunen in het protestantse verbond tegen Spanje. Jacobus is echter fel gekant tegen alles wat zweemt naar magisch-wetenschappelijk onderzoek en doet alles om dat de kop in te drukken. Daardoor heeft hij ook een sterk remmende invloed op het streven van zijn dochter Elisabeth en haar man. Zij steunt hen niet.

Praag werd, toen Rudolf II zijn hof daarheen verhuisde in 1583, een centrum van uiteenlopend alchemisch, astrologisch en magisch wetenschappelijk onderzoek met zijn bibliotheken en zijn 'wonderkamers' met magisch-technische wonderen van vernuft. Praag werd een Mekka voor mensen uit heel Europa die geïnteresseerd waren in esoterische en wetenschappelijke studies. John Dee en Edward Kelly, Giordano Bruno en Johannes Kepler kwamen ernaartoe. Joodse bestudeerders van de kabbalah kond er hun kabbalistisch onderzoek ongestoord voortzetten. De Boheemse kerk, door Johannes Hus gesticht, was de eerste hervormde kerk in Europa.

Rudolfs verdraagzaamheid strekte zich uit tot de Boheemse kerk en de Boheemse Broeders, een broederschap die leer op mystieke wijze interpreteerde. Praag was tijdens het bewind van Rudolf een stad die volop door de Renaissance in Oost-Europa was beïnvloed. De stad was een smeltkroes van denkbepelden, ze was geheimzinnig en opwindend doordat zij openstond voor nieuwe ontwikkelingen.

Toen na Rudolfs dood in 1612 de fanatieke, katholieke Habsburgse aartshertog Ferdinand van Stiermarken op de troon kwam en de godsdienstvrijheid weer ongedaan maakte, verzette het Boheemse volk zich daartegen, en bood Frederik V de kroon aan. Van 1619-1620 waren Frederik en Elisabeth de door de hussieten, de volgelingen van Johannes Hus, gekroonde staatshoofden.

Na een winter (vandaar de naam 'winterkoning') ging het mis. De katholieke hertog van Beieren versloeg de legers van de Boheemse koning bij de Slag op de Witte Berg en ook Palts werd bezet en verwoest. De grote Bibliotheca Palatina in Heidelberg werd naar Rome afgevoerd.

Een complete cultuur verdween, haar monumenten werden geschonden of vernietigd en haar boeken en archieven verdwenen. Die inwoners die konden ontsnappen werden vluchtelingen of zouden sterven door geweld, de pest of honger in de vreselijke jaren die zouden volgen.

BRONNEN: [Pentagram 1995-2](#) en [De Verlichting van het Rozenkruis' van F.A. Yates](#)

3. De klassieke rozenkruisers en hun geschriften

In het jaar 1614, werd er in de Duitse stad Kassel een boekje uitgegeven dat oproept tot algemene vernieuwing van de gehele wereld. Dit anonieme geschrift in het Latijn had de titel, en heeft een grote invloed gehad op de beleving, verspreiding en verdere ontwikkeling van de westerse esoterie.

Tot op de dag van vandaag zijn er velen die zich laten inspireren door het in maart 2014 in Kassel (Duitsland) gepubliceerde geschrift Fama Fraternitatis R.C. Deze in het Latijn opgestelde roep van de “zeer lofwaardige Orde van het Rozenkruis is gericht is aan ‘de hoofden, staten en geleerden van Europa.’ Voor zover bekend is dit het eerste document van de rozenkruisers. Na deze uitgave verscheen het geschrift ook in andere Europese talen. Uiteindelijk is de Fama Fraternitatis in veel meer talen verschenen dan de vijf die de klassieke rozenkruisers voor ogen hadden. In de Fama Fraternitatis kunnen de volgende zes delen worden onderscheiden:

1. Voorwoord van de broederschap van het Rozenkruis
2. De reis van Christiaan Rozenkruis
3. De oprichting van de Rozenkruisers Broederschap
4. Het werk van de klassieke rozenkruisers
5. De ontdekking van het graf van Christiaan Rozenkruis
6. De uitnodiging van de klassieke rozenkruisers

De Fama Fraternitatis is in maart 1614 zonder toestemming van de auteur(s) in druk uitgegeven door een enthousiasteling. Vanaf 1610 circuleerden er al meerdere manuscripten van dit werk. De Fama Fraternitatis was de eerste van een serie van drie merkwaardige geschriften uit dezelfde kring die in drie opeenvolgende jaren in druk werden uitgegeven:

1. Fama Fraternitatis Rosae Crucis (1614), De roep der Rozenkruisers Broederschap: een verhandeling over de vernieuwingen die nodig zijn op de gebieden van cultuur, religie en wetenschap, en de legende van een zekere Christiaan Rozenkruis (1378 – 1484) die de orde van het Rozenkruis zou hebben gesticht. Dit geschrift kan worden gezien als een symbolische beschrijving van de vorming van de geestelijke kern van een mysterieschool.
2. Confessio Fraternitatis (1615), De belijdenis der Rozenkruisers Broederschap. Dit geschrift wordt wel beschouwd al een verhandeling over de voorwaarden die nodig zijn voor een volledige werelddhervorming.
3. Chymische Hochzeit Christiani Rosencreutz Anno 1459 (1616), De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis, een sprookjesachtig verhaal met een rijke symboliek dat zich afspeelt in zeven dagen en kan worden gezien als een allegorie voor inwijding in de christelijke mysteriën.

Uit historisch onderzoek aan het einde van de twintigste eeuw is vast komen te staan dat deze drie manifesten van de klassieke rozenkruisers zijn geschreven door Johann Valentin Andreae (1584 – 1654). Hij was vanaf 1608 lid van de zogeheten kring van Tübingen (Tübinger Kreis) in het Zwarte Woud in Duitsland en werd later Luthers predikant in Calw. De vriendenkring was gesticht was door de jurist, arts en theoloog Tobias Hess (1558 – 1614). Andere leden waren Abraham Hölzl, Johann Vischer en Christoph Besold (1577 – 1638). Zij waren teleurgesteld over de resultaten van de reformatie zoals die in gang was gezet door Maarten Luther (1483 – 1546).

Waarschijnlijk heeft Johan Valentin Andreae als jongste en misschien ook schrijfvaardigste van de groep de gemeenschappelijk uitgewerkte stof geschreven in de vorm van de drie manifesten, waarbij de Fama gereed kwam in 1608 en de Confessio in 1609. In die tijd was het niet verstandig om opvattingen die indruisen tegen de gevestigde orde zomaar te uiten, want andersdenkenden werden hard aangepakt. Daarom is het begrijpelijk dat de manifesten in symbolische taal en anoniem zijn verschenen.

De leden van de kring van Tübingen hadden voor die tijd toegang tot een enorme bibliotheek van zo'n zeventuizend drukken en manuscripten, waaronder werken van bekende auteurs als Tauler, Suso, Ruusbroec, Eckhart, Thomas a Kempis, Erasmus, Weigel, Paracelsus, Bruno, Schwenckveld, Franck, Campanella, Coornhert en John Dee.

In de decennia voorafgaand aan de publicatie van de manifesten van de rozenkruisers waren er talloze geschriften verschenen op het gebied van kabbalah, alchemie, astrologie, magie en hermetische filosofie (waaronder de Tabula Smaragdina). Blijkbaar was het verlangen naar bovenzinnelijke ervaringen wijdverbreid.

In de zestiende en zeventiende eeuw hadden velen niet genoeg aan de traditionele wetenschap en de leer en praktijk van de kerk. Charlatans hebben uitvoerig geprofiteerd van dit ongenoegen en dit verlangen. Er was behoefte aan handreikingen waarmee men het esoterische kaf van het koren kon scheiden, dus kon vaststellen wat zuiver is en wat niet. De drie manifesten van de rozenkruisers leken betrouwbare voeding te bieden voor de honger naar het bovenzinnelijke.

De reactie op de drie manifesten van de rozenkruisers was enorm. Geïnteresseerden die wilden ingaan op de uitnodiging om in contact te treden met de broederschap van het rozenkruis konden dat niet rechtstreeks doen omdat er geen namen en adressen waren genoemd. Daarom doken er geschriften op van belangstellenden die zo in het openbaar om contact vroegen. Ook verschenen er geschriften van auteurs die verklaarden geen rozenkruiser te zijn, maar van wie de boeken wel verwant waren aan die van de manifesten. Dat waren bijvoorbeeld Robert Fludd en Michael Maier. Momenteel zijn er meer dan tweeduizend schriftelijke reacties bekend.

Over beroemde geleerden als Descartes, Leibnitz en Newton wordt beweerd dat zij ijverig hebben gezocht naar de rozenkruisers, maar dat zij hen niet hebben kunnen vinden. Ook verschenen er vijandige reacties: tegenwerpingen van beroemde kabbalisten, alchemisten, astrologen, theologen en wetenschappers.

In zijn boek 'Mysteriescholen' betoogt Konrad Dietzfelbinger dat de manifesten van de rozenkruisers bedoeld waren om een uiterlijke mysterieschool op te richten. Hij schrijft daarover onder andere:

- Mysteriescholen zijn de bakens in de tijd die het esoterische gedachtegoed door de eeuwen heen levend houden. Doel van een mysterieschool is altijd haar leerlingen toegang te verschaffen tot de wereld van de geest en hen behulpzaam te zijn op de weg van de mysteriën.
- Men zal altijd een onderscheid moeten maken tussen het innerlijke en het uiterlijke aspect van een mysterieschool. Het innerlijke aspect is de werking van geestelijke impulsen in daartoe voorbestemde mensen die de mysterieweg gaan en zo hun ware zelf tot ontplooiing laten komen. Het uiterlijke aspect is de opbouw van een organisatie omdere mensen in de gelegenheid te stellen kennis te maken met mysteriewijsheid zodat ook zij de mysterieweg kunnen gaan.

- Van de drager van de innerlijke zijde van de mysterieschool van de rozenkruisers zijn er enkele bekend geworden. de geestelijke impuls werkt op een bepaalde tijd in een bepaald cultuurgebied , en komt tot uitdrukking in vele eenlingen of groepen die elkaar niet eens hoeven te kennen. Zo kunnen bijvoorbeeld John Dee in Engeland, Jacob Böhme in Silezië, Johannes Amos Comenius in Bohemen en de Tübingers Tobias Hess, Christoph Besold en Johann Valentin Andreae gezien worden als mensen dan wel groepen in wie onafhankelijk van elkaar gelijktijdig de rozenkruisersimpuls werkzaam was.
- Nu was er dus in Tübingen een innerlijke kring gevormd waarin de mysteriewijsheid werkzaam was. Deze kring had het plan ook een uiterlijke mysterieschool op te bouwen. een uiterlijke organisatie heeft echter een maatschappelijk geschikt milieu en een gunstig politiek klimaat nodig om te kunnen functioneren. In een vijandelijke omgeving kan een mysterieschool niet openlijk werken.
- De eerste stap in de richting van de opbouw van een uiterlijke mysterieschool was de publicatie van de drie rozenkruisersboeken. Maar in 1620 vervloog alle hoop als gevolg van de dertigjarige oorlog. Dit verklaart waarom er na de eerste drie manifesten in he geheel geen rozenkruismanifesten meer verschenen.
- Johann Valentin Andreae stichtte binnen de Lutherse kerk een eigen kring met de naam Societas Christiana en deed van daaruit een poging om de rozenkruiserswijsheid te presenteren aan de buitenwereld zonder dat deze gelijk in een speculatief kabbalistisch en alchemisch vaarwater terecht kwam. Dat deed hij onder andere via zijn boek Christianopolis. Vanaf het begin hadden rozenkruisersmysteriën zich gebaseerd op de mysterieschool van het oerchristendom en de geschriften daarvan. Om nu bederf door oppervlakkige esoterische stromingen te verhinderen, legde Andreae in deze nieuwe poging de nadruk op de christelijke basis van de rozenkruisersbeweging. Maar ook deze actie sloeg niet aan, want in de bewogenheden van de dertigjarige oorlog was een ononderbroken arbeid binnen een uiterlijke organisatie van mysterieleerlingen niet mogelijk. De mysteriewijsheid van de rozenkruisers moest zich voorlopig in het verborgene verder ontwikkelen.

[KLIK HIER VOOR DE FAMA FRATERNITATIS \(PDF\)](#)

[KLIK HIER VOOR DE CONFESSIO FRATERNITATIS \(PDF\)](#)

[KLIK HIER VOOR COMMENTAREN OP FAMA EN CONFESSIO \(PDF\)](#)

4. Wie is Christiaan Rozenkruis?

De vraag of Christiaan Rozenkruis werkelijk heeft geleefd is vaak gesteld. De geestesschool van het Rozenkruis staat op het standpunt dat Christiaan Rozenkruis een werkelijke persoonlijkheid is, die behoort tot de broederschap van bevrijde zielen en die een bijzondere opdracht heeft in de ontwikkeling van de mensheid.

Hij representeert de christelijke inwijdingsweg voor de zeer geïndividualiseerde rationele westerse mens. Daarom kan hij als een prototype en als een symbool voor deze weg gezien worden. Het is dus niet zo dat mensen een spiritueel ideaal bedachten en dat projecteerden op een verzonnen figuur. Een geestelijke impuls drukte en drukt zich uit in een mens die daardoor het prototype en symbool van deze impuls wordt.

Dat betekent niet dat de incarnatie of de incarnaties van Christiaan Rozenkruis in ruimte en tijd ook deze naam droegen. De Geestesschool van het Rozenkruis ziet het niet als haar opgave om te onderzoeken welke concrete persoonlijkheden een incarnatie van Christiaan Rozenkruis geweest zijn of geweest hadden kunnen zijn.

Zij ziet zich als een gemeenschap die de door Christiaan Rozenkruis gewezen weg op basis van de Christusimpuls gaat. Zij beschouwt de 17e eeuwse Rozenkruisers gemeenschap ook als uitdrukking van het Christiaan Rozenkruis-principe – zij het dat deze in één van de toenmalige rozenkruisers belichaamd was, en dat het door hem belichaamde principe van de inwijdingsweg in deze gemeenschap werkzaam werd.

Rond de figuur van Christiaan Rozenkruis (ook wel aangeduid als C.R.C., Christian Rosen Creutz) bevindt zich een geheim. Is hij een schepping van Johann Valentin Andreae (1586 – 1654), de schrijver van de drie manifesten van de klassieke Rozenkruisers in de 17e eeuw? Is hij een mythe, een fantasie, een symbool? Daarover is gedurende 400 jaar geschreven, gediscussieerd en gestreden.

In de geschriften van Johann Valentin Andreae is Christiaan Rozenkruis een prototype van een mens die in de nieuwe tijd de christelijke weg van de transfiguratie gaat en leeft. Steeds streeft hij in de geschriften van Andreae naar volkomenheid en een geestelijke ziel. CRC is een voorbeeld en een oproep tot navolging.

Hij is een ideaal dat ten grondslag lag aan het vurige verlangen van Valentin Andreae naar een waarachtig christelijke broederschap die de wereld en de mensheid kon dienen en veranderen. Hij verpersoonlijkt een ideaal dat optrad in de westelijke en materiële crisis van de periode waarin Andreae leefde, een tijd waarin in meer dan één opzicht een nieuwe ontwikkeling begon door te breken.

C.R.C. is een voorbeeld waarin meerdere aanzichten verenigd zijn. Hij is een christen, maar hij is het prototype dat vrij is van de letter, vrij van beperkende dogma's, bekend met en ingeleid in de Gnosis. Dat wil zeggen dat hij leeft uit innerlijk weten en uit openbaring, en de innerlijke stem van zijn hart volgt.

[KLIK HIER VOOR DE BRON: 'Rozenkruisers toen en nu' van Konrad Dietzfelbinger](#)

[KLIK HIER VOOR AUDIO](#)

[KLIK HIER VOOR VIDEO](#)

5. Tobias Hess en de Tübinger Kring

Het ontstaan van de Broederschap van het Rozenkruis moeten we zoeken in Zuidwest Duitsland, ter hoogte van Stuttgart, in het enthousiast-religieuze gevoel van enkele vrienden, die hoge verwachtingen koesterden van de wetenschap, maar vooral ook van het einde van het pausdom. Zij zagen een algehele hervorming van religieuze, wetenschappelijke en maatschappelijke leven voor zich.

In Tübingen leefde rond die tijd - de eerste tien jaar van de zeventiende eeuw - Tobias Hess (1568-1614). Hij is dan tegen de veertig jaar; en in hem kwamen lijnen van mystiek, alchemie, kabbalah, geneeskunde en natuurwetenschap samen. Hij werkte als jurist. Op latere leeftijd verdiepte hij zich in de geneeskunst. Daarbij werd hij sterk geïnspireerd door de geschriften van Paracelsus.

Daarnaast verrichte Hess een diepgaande studie van de Bijbel, die uitmondde in een visie op de ontstaansgeschiedenis van de mensheid. De tijdvakken daarin waren ontleend aan de trigonum igneum, de vlamme driehoek van Vader, Zoon en Heilige Geest. Op grond van zijn berekeningen kwam Hess tot de conclusie dat rond het jaar 1620 het derde tijdperk, dat van de Heilige Geest, een aanvang zou nemen. Voor de mensheid brak een geheel nieuwe fase aan, een Gouden Tijdperk met enorme spirituele beloftes en mogelijkheden.

Tobias Hess was een man met een profetische visie die de Bijbel als de basis van zijn leven hanteerde. Hij is een prototype van de uomo universale (universele mens), maar dan een noordelijke. Hij had een fotografisch geheugen en citeert moeiteloos elke gewenste passage uit de Bijbel in het Duits en het Latijn.

Het hermetische weten van de twee voorgaande eeuwen treft men als door een brandglas geconcentreerd in hem aan. Ook heeft hij om zich heen een groep gelijkgestemden gevormd in dit deel van het Lutherse Duitsland. Leden daarvan zijn Wilhelm von Wense (15...-1641) en de jurist Christoph Besold (1577-1638). We vinden er de wiskundige Michael Maestlin (1550-1631), leermeester van Kepler, en Wilhelm Bidembach (1587?-1655), de vertaler vande Algeme Reformatie die aan de Fama voorafging. Ook de jonge Johann Valentin Andreae is een vurige vereerder van Tobias Hess.

Andreae is vanaf het begin vervuld van de idee een groep voortreffelijke mensen bijeen te brengen, die wetenschap, de zeden en het zuivere, toegepaste christendom zouden bevorderen. de vriendenkring in Tübingen telde in 1608 twaalf leden. In die Tübinger kring werden de manifesten van de rozenkruisers voorbereid, geconcipieerd, en uiteindelijk door de jonge Valentin Andreae opgeschreven.

Johann Valentin Andreae schreef naar aanleiding van de sterfdag van Tobias Hess op 24 november 1614 het geschrift 'Tobias Hess' onsterfelijkheid', dat in 1619 door de erven Lazarus Zetzner werd gedrukt, onder andere:

"Wanneer ik de naam Hess laat vallen, weet ik dat het degenen die hem op intieme voet kenden, maar al te moede zal zijn. Zij herinneren zich maar al te pijnlijk een gelaat dat een christelijke gestrengheid uitstraalde, een stem die niets dan Gods lof zong, een tegenover iedereen blanke inborst en een onder alle omstandigheden ongekende tegenwoordigheid van geest die bovendien met nederigheid gepaard ging.

Degenen die deze nobele ziel niet lijfelijk hebben mogen aanschouwen, moeten zich een man voorstellen van recht postuur, met een rimpelloos voorhoofd, levende ogen, een scherpe neus, een vriendelijk gezicht, verfijnde handen, krachtige ledematen en altijd vol beweging. De rijkdommen der natuur verschansen zich namelijk niet altijd achter dikke muren. Soms verkiezen zij een delicate behuizing om zich zodoende bevallig aan het mensdom aan te bevelen. Maar wat is er uiteindelijk echt blijvend van wat de aarde ons geeft?"

Vanaf zijn vroegste jeugd voelde Hess zich aangetrokken tot de geneeskundige behandeling van het menselijk lichaam en tot de aanwending van de natuurlijke hulpmiddelen in deze. Zijn moeder hem, zoals hij placht te zeggen, met haar huisapothek ingewijd. Vanaf het moment dat hij het zijne kon doen en geen zorgen meer had over zijn eerste levensbehoeften, liet hij de medicijnen een steeds grotere rol in zijn leven spelen. Steeds vaker beproefde hij daarop zijn krachten. En toen hij tenslotte zelf aangestoken was door een hevige en zelfs voor de medici onbedwingbare ziekte, werd het echt menens voor hem.

Zijn hele huis kreeg een andere blik; Bartolus en Baldus (rechtsgeleerden) werd de deur gewezen. Hippocrates en Galenus werden welkom geheten. Hij liet hen echter binnen als een vrij man, aan niemand iets verplicht en op voorwaarde dat zij niets te zeggen zouden hebben over het hogere doel van zijn geest, of dat hij deze in hun ban zouden willen hebben. Daar nu de in purper gehulde leermeesters hem te fijngevoelig waren, voegde hij Paracelsus aan hun getal toe, een man die niet zo gauw ergens onpasselijk van werd. Die terecht achterdochtig is waar er geen sprake is van een natuurlijk geheel.

Met betrekking tot zijn praktische levensweg verklaart Andreae :

"Wederom had hij de makkelijk weg kunnen nemen; onder overdonderend applaus had hij met zijn sprongen voorwaarts op het gebied van de natuurkunde en de medicijnen de tempel van de roem en de eeuwige herinnering kunnen bestijgen. Maar hijzelf vond niet dat een mens van resultaat kan spreken, wanneer die geen weet had van Gods alwijsheid en Diens schepping en van Gods opperste mededogen van het horen van Diens eredienst.

Voor zijn bijbellezen gold geen strak, op de klok afgepast tijdschema, het had eerder iets begerigs, iets stuurs en ongedurigs, waarbij tranen en verzuchtingen enerzijds en een ongewone glinstering anderzijds zich afwisselden. Niet alleen zijn eigen persoon, maar de hele geleerde wereld kwam inmiddels als uiterst stompzinnig op hem over. Bidden wilde hij liever dan discussiëren, liever geloven dan navorsen, liever volgen dan weten en God liever ervaren dan hem te beschrijven."

Tobias Hess was de grondlegger van de rozenkruisersprofetie. Daarbij stond het voor hem vast dat hij een nieuwe mensheidsdienst moest verkondigen en deze verklaarde hij als de derde openbaringsperiode van de goddelijke drievuldigheid. Als periode van de zich openbarende Heilige Geest. Veel van zijn aantekeningen die later belangrijke bestanddelen blijken te vormen van de Fama Fraternitatis, legde hij vast in zijn eigen Bijbel van Sebastian Castellio, gedrukt in Basel in 1573.

[KLIK HIER VOOR DE BRON: Pentagram 1995 nummer 2](#)

6. Christiaan Rozenkruis: kern van toekomstige mensheidsreligie

In het principe van Christiaan Rozenkruis worden twee aspecten uitgedrukt. Ten eerste staat Christiaan Rozenkruis voor de eenheid van alle wereldreligies op basis van een volledig begrepen christendom. Ten tweede staat hij voor een spirituele weg die bewust en in zelfverantwoording kan worden gegaan.

Met betrekking tot de eenheid van alle godsdiensten op basis van het christendom beschreef Rudolf Steiner in een voordracht op 27 september 1911 in Neuchatel een visioen, het resultaat van zijn geestelijke onderzoeken dat de opgave van Christiaan Rozenkruis nadrukkelijk weergeeft. Rudolf Steiner beschrijft een gebeurtenis in de 13e eeuw.

Christiaan Rozenkruis die nog heel jong is en uitermate ontvankelijk voor indrukken uit de geestelijke wereld, bevindt zich op zijn rustbank. Zijn ik-bewustzijn, dat is samengesteld uit zintuiglijke indrukken en verstandelijke activiteiten, is op een bepaalde manier doorzichtig geworden. Daardoor ervaart hij de geestelijke krachten en wetten die actief zijn in de wereld en haar ordenen.

Christiaan Rozenkruis ondergaat dit als een soort gedachten- en krachtenoverdracht die door andere personen doorgegeven worden. Men krijgt bijna de indruk van een geestelijke bloedtransfusie. Het zijn twaalf wezens die rondom Christiaan Rozenkruis staan en hun kracht en hun wijsheid aan hem overdragen.

De twaalf personen vertegenwoordigen de twaalf grote impulsen van de Geest die in de loop van de geschiedenis in de mensheid actief zijn geworden. Men zou kunnen zeggen: de essentie van twaalf grote wereldgodsdiensten. In Christiaan Rozenkruis worden nu die twaalf impulsen van de Geest, de twaalf tekens van de dierenriem, tot eenheid verenigd.

En niet alleen dit: Christiaan Rozenkruis verheft al die impulsen op een hoger niveau, op het Christusniveau, van het geestbewustzijn, het bewuste begrijpen. Men kan deze beschrijving door Rudolf Steiner als een concrete gebeurtenis opvatten, beleefd door een mens in ruimte en tijd. Men kan haar echter ook zien als symbool voor gebeurtenissen die nu in ieder mens waar ook ter wereld kunnen worden voltrokken.

Alle mensheidsimpulsen tot nu toe waren impulsen en openbaring uit de geestelijke wereld en hadden hun redenen. Maar bij een nieuwe trede in de ontwikkeling van de mensheid verliezen zij hun relatieve geldigheid en worden zij in een hogere eenheid opgenomen. Deze hogere eenheid van het geestelijke bewustzijn wordt door Christiaan Rozenkruis belichaamd. Hij is het symbool voor de werkzaamheid van de Geest, die de huidige mensheid beïnvloedt en die bewust en actief in haar wil worden.

Geen godsdienst uit het verleden kan aanspraak maken op absolutisme. In ieder leeft de kern van de universele geest in een speciale vorm. Het komt er nu op aan deze geestelijke kern in iedere godsdienst te herkennen en ieder van de twaalf aspecten van de geestelijke dierenriem in zich te verwerklijken. Christiaan Rozenkruis vertegenwoordigt deze impuls.

Christiaan Rozenkruis is de vertegenwoordiger, de kern van de toekomstige mensheidsreligie, waarin alle godsdiensten van nu zullen opgaan. Zij brengt de gehele mensheid de opstanding van de ware mens, de terugkeer naar haar goddelijke oorsprong, en haar voortschrijden uit deze oorsprong naar het in haar gelegde evenbeeld van God.

Het besef van de spirituele weg is het tweede aspect van de geestelijke impuls die door Christiaan Rozenkruis is belichaamd. Alles wat op deze weg in de ziel en het lichaam van de leerling gebeurt, wordt door de wijsbegeerte van het Rozenkruis beschreven. Deze filosofie is een plan tot ware menswording, de uitvoering van dit plan is een weg van de leerling van het Rozenkruis. Dat is het verschil met alle vroegere godsdiensten: bewust inzicht in dit plan van ware menswording en bewuste uitvoering in het praktische leven.

In de naam Christiaan Rozenkruis zijn beide aspecten van de geestelijke weg waar Christiaan Rozenkruis voor staat, als in een formule vastgelegd. De mens die deze weg gaat ontplooit de innerlijke Christus. Dat wordt uitgedrukt in de voornaam Christiaan.

De achternaam Rozenkruis beschrijft de spirituele weg. Het kruis is in de eerste plaats de natuurgeboren mens met zijn begrensde ik-bewustzijn. De verticale balk duidt op zijn door zelfhandhaving bepaalde identiteit en de horizontale balk zijn naar buiten, op de wereld van de vergankelijkheid gerichte handelen. De mens vormt ook een dergelijk kruis als hij rechtop staat en de armen spreidt.

Op het snijpunt van de kruisbalken echter, ter hoogte van het hart, bevindt zich de rozenknop, de latente kiem van de geestelijke mens. In het proces van nieuwe menswording breekt die knop open en ontvouwt zij zich tot een in bloei staande roos: de nieuwe mens, het ware zelf, staat op.

Tegelijkertijd wordt het kruis veranderd: het begrensde ik met zijn egoïstische zelfhandhaving en begeren wordt langzaam maar zeker losgemaakt van zijn begrenzing en zelfhandhaving en wordt doordrongen met de krachten van de Geest. Het wordt dienaar van het ware zelf.

Dat gebeurt door bewuste zelfstandige innerlijke arbeid van de leerling in de krachten van de Geest. Een leerling die een dergelijke weg gaat, verwerkelijkt de eigenlijke opdracht die in ieder mens verborgen ligt. Daarmee voegt hij zich in de keten van alle leerlingen van mysteriescholen die in de loop van de mensheidsgeschiedenis deze weg zijn gegaan.

[KLIC HIER VOOR DE BRON: 'Rozenkruisers toen en nu' van Konrad Dietzfelbinger](#)

[KLIC HIER VOOR AUDIO](#)

[KLIC HIER VOOR VIDEO](#)

7. Symboliek van het familiewapen van Johann Valentin Andreae

In het begin van de zeventiende eeuw schreef Johann Valentin Andreae die beroemde geschriften drie anoniem werden uitgegeven in 1614, 1615 en 1616. Het gaat om de manifesten van de rozenkruisers die bekend staan als de Fama Fraternitatis R.C., de Confessio Fraternitatis R.C. en de Chymische Hochzeit Christiani Rosencreutz.

Johann Valentin Andreae was de kleinzoon van de grote Jacob Andreae, de vriend van Maarten Luther. Dat was de man geweest die Luthers nieuwe, hervormde christelijke godsdienst in het grote Duitsland van de zestiende eeuw vastlegde in een Eendrachtsformulier, een soort handvest dat wel 9000 kerkgemeenten onderschreven.

In 1554 werd hem een “overerfelijk familiewapen” toegekend. Het wapen wordt – heel toepasselijk – gevormd door een Andreaskruis (een X-vorm), met in de velden vier rode rozen, per veld een roos. Dit familiewapen verwijst direct naar Luthers eigen wapen dat een kruis weergeeft in een hart, met daaromheen een vijfbladige roos. Luther liet dat wapen meedrukken aan het slot van de meeste van zijn publicaties.

Met zo'n familiewapen, een kruis met vier rozen, was het voor Johann Valentin natuurlijk een hele kluit om vol te houden dat hij niets te maken had met de rozenkruisers. Vooral indien men bedenkt dat de beschrijving van de ik-persoon in de Alchemische Bruiloft, Christiaan Rozenkruis, bijna letterlijk verwijst naar dit familiewapen. Daarin staat:

“Ik maakte mij gereed om op weg te gaan, trok mijn wit linnen kleed aan, omgordde mijn lendenen met een bloedrode band en bond deze kruislings over mijn schouders. Op mijn hoed stak ik vier rode rozen, opdat ik door die kentekenen in de menigte des te eerder zou worden opgemerkt.”

Jan van Rijckenborgh schrijft hierover in zijn commentaar op de Alchemische Bruiloft: Het wit linnen kleed dat C.R.C. draagt, is de aanduiding dat hij gereinigd en geschikt gemaakt is voor de komende processen. Dit wordt bewezen door het bloedrode lint, dat tweemaal het hartheiligdom raakt. Voorts twee punten aan de schouders, alsmede het milt-leversysteem. Hieruit blijkt dat de bloedsziel geheel open is voorde Gnosis.

De vier rozen vertegenwoordigen het vierkant van Bouw op de hoeksteen Jezus Christus, of anders gezegd: onwankelbare toewijding, actieve intelligentie, scheppende harmonie, een priesterlijke levenshouding en dienstbaarheid, steunend op en verlicht door nieuwe zielenkracht. Wie deze vier rozen op de hoed kan zetten, dat in zijn leven bewijst, wordt altijd onder de volkeren opgemerkt.

De gnostieke Mysteryën zullen met zulk een mens het proces natuur-noodzakelijk voortzetten. Hij zal van kracht tot kracht verder gaan.

[KLIK HIER VOOR BRON 1: 'Gnosis, stromen van licht in Europa' van Peter Huijs](#)

[KLIK HIER VOOR BRON 2: 'De Alchemische Bruiloft, deel 1' van Jan van Rijckenborgh](#)

[KLIK HIER VOOR AUDIO](#)

[KLIK HIER VOOR VIDEO](#)

8. Het leven van Johann Valentin Andreae

Uit historisch onderzoek is gebleken dat Johann Valentine Andreae (1584-1654) de manifesten van de rozenkruisers uit de zeventiende eeuw weliswaar heeft geschreven, maar dat de inhoud daarvan is geconcipeerd in een vriendenkring in Tübingen in het Zwarte Woud in Zuid-West Duitsland, waarvan Tobias Hess de grote inspirator was.

Johann Valentin Andreae werd geboren op 17 augustus 1586 in Herrenberg. In 1591 verhuisde het gezin naar de abdij Konigsbronn, dicht bij Heidenheim aan de Brenz, waar zijn vader, die protestants geestelijke was, het ambt van abt verkreeg. De jonge Andreae kreeg in de kloosterschool aldaar goed onderwijs, wat toentertijd een zeldzaamheid was.

Na de dood van zijn vader – die overigens ook alchemist was – verhuisde het gezin naar Tübingen, waar Andreae de reeds toen beroemde universiteit bezocht. Hij kreeg onder andere onderricht van de beroemde wiskundige Michel Mastlin, de leraar van Kepler. Aan deze universiteit studeerde Andreae naast wetenschappen ook theologie.

In de zeventiende eeuw waren mensen zeer gevoelig ten aanzien van hun religieuze beleven. Religie raakte iedereen; dat hield de gemoederen heftig in beweging. In Nederland had je de remonstranten en de contraremonstranten, de Armenianen en de Gomerianen, die elkaars bloed wel konden drinken. Die hebben elkaar tientallen jaren bestookt om de stelling of de 'zaligheid', de uitredding, in het hiernamaals, wel of niet voorbeschikt was.

Dat kon in die tijd omdat men dacht dat het hiernamaals veel belangrijker was dan het relatief korte aardse bestaan. En vooral omdat de leiders niet met het hart, maar met het hoofd geloofden. En dan zijn zulke dingen belangrijk, net als andere kleine spitsvondigheden.

Dezelfde mismoedige sfeer verziekte de universiteit in Tübingen waar we Johann Valentin Andreae vinden in het tweede decennium van de zeventiende eeuw. Andreae was begiftigd met een onderzoekend verstand en een vrije geest. Hij had al gauw door wat de algemene trend op de universiteit was: haarkloverijen, baantjesjacht en baantjesverkoop, kleingeestige mensen die elkaar aftroefden.

in onze tijd zouden we Johann Valentin Andeae een radicaal noemen, een revolutionair, en tegelijk een humanist en voorvechter voor mensenrechten. Hij zou in onze tijd niet misstaan, bijvoorbeeld bij Greenpeace. Maar ook in onze tijd zou hij op problemen stuiten. Hij was over veel verontwaardigd en kon dat neerschrijven in ongezouten, humoristische en bijtende commentaren. Dat bracht hem meerdere malen met lokale overheden en zijn latere kerkelijke superieuren in aanvaring.

Tijdens zijn vele reizen, die hij als 'academisch' betitelt, doet hij vele ontdekkingen en maakt hij vele vrienden. In het calvinisme wordt hij vooral getroffen door de organisatie van de evangelische gemeenten. Tijdens een reis die hem naar Frankrijk, Zwitserland en Italië brengt, constateert hij in Rome hoe verdorven en decadent de katholieke kerk dan is. Op zijn reis langs belangrijke steden in Duitsland krijgt hij toegang tot de beroemde keurvorstelijke bibliotheek. In Beieren is hij getuige van ernstige botsingen tussen katholieken en protestanten.

Andreae was een van de meest geleerde mannen van zijn tijd. Zijn prestaties op het gebied van moderne en oude talen, de wiskunde, de geschiedenis, de aardrijkskunde, de

genealogie en de theologie waren uitzonderlijk. Dag en nacht studeerde hij, zelfs ten koste van zijn gezondheid.

Zijn vrienden en kennissen genoten van de enorme kennis van Johann Valentin, die al op twintigjarige leeftijd 'extremissimo doctums' (dat is buitengewoon geleerd) afstudeerde. Ze bewonderden zijn grote en milde wijsheid. Hij blonk uit in wiskunde, maar ook in paardrijden.

Theologische strijdpunten interesseerden de jonge Andreae minder. later wel, en hij sprong meermalen op de bres voor denkers die het christelijke geloof anders beleden dan de orthodoxie voorschreef. Zo schreef hij dat de 'wederdopers' goede lieden waren, maar dat die door de gevestigde macht niet aan bod mochten komen en dat hij "liever met de Waldenzers zou verkeren, die leven en leer met elkaar in overeenstemming hebben, dan met veel geleerde boeken vol rechtgelovigheid het juiste geloof verkondigen, maar de eenvoudige leefregel van de naastenliefde te veronachtzamen."

Zo had hij het zelf geleerd en ondervonden tijdens de vele malen dat hij bij zijn oudere vriend en inspirator, Tobias Hess, op bezoek ging, en zo zag hij opvoeding en onderwijs. Al vanaf 1607 kende hij Hess en roemde hij hem om zijn 'uitstekende' geest.

Het was geen wonder dat de jonge Johann Valentin deze Tobias Hess zo bewonderde. Deze was een wonderlijke geleerde, alchemist en dokter, dat wil zeggen een arts naar de wijze van Paracelsus en een nog betere theoloog. Bovendien stond Hess bekend om zijn mechanische uitvindingen. Hij was buitengewoon tolerant, vriendelijk en bijbelvast.

Een andere vriend van Johan Valentin was Wilhelm von (der) Wense, een edelman uit Lüneburg, die in Tübingen met hem studeerde. Wilhelm leerde Andreae kennen toen deze wiskundeles gaf en ze zijn hun hele leven vrienden gebleven. Elke keer als Andreae een beroep op hem deed, stond hij klaar om een of ander goed initiatief van hem financieel te ondersteunen.

Wense bracht Andreae ook in contact met de derde belangrijke man in de kring waarin de Rozenkruis-manifesten ontstonden. Dat was Christoph Besold, een uitnemend schrijver en jurist. met deze Christoph Besold moet ook Andreae op zijn beurt verschijnen voor de rechtbank van theologen van de universiteit, die beide vrienden ervan verdenken dat ze aanhangers van Schenckfeld, Weigel en Paracelsus waren. Alle drie voorbeelden van daad-filosofen, allemaal navolgers van Hermes en van het hermetische principe: 'zo boven, zo beneden'.

Andreae en Besold waren in alles voor tolerantie en gematigdheid in intellectuele zaken, maar voeren fel uit tegen de verkommering van de zeden, de teloorgang van de zuivere religie en de misselijkmakende corruptie en leugen in wetenschap en regering. Ze waren gegrepen door de idee van een nieuwe tijd. Hun vertrouwen in de kerk van Luther, die zijn eeuwfeest zag naderen, was erg aan het wankelen, en correctheid van een pure religiositeit, gepaard aan een moreel zuiver kerkelijk leven wilden ze met macht herstellen.

Andreae stelt zijn levende intelligentie en zijn veelzijdige scholing in dienst van zijn opdracht: het bewustzijn van de mensen te wekken, de waarheid te doen herleven en de maatschappij te reorganiseren volgens de normen van het ware christendom. Daarbij maakt hij gebruik van onder andere geheimschrift, paradoxen, raadsels, zinnenbeelden, allegorieën, verweerschriften, blijspelen, numerologie enzovoort.

Nu eens gebruikt hij de taal van de 'hogere wetenschappen' en van de intellectuelen, dan weer bedient hij zich van beelden en allegorieën om zijn lezers te voeren tot een zuiver verlangen naar oorspronkelijke waarden. Als specialist in het ontmaskeren van bedrog en illusies, legt hij de schade vast die veroorzaakt wordt door pseudowetenschap en door de exacte wetenschappen wanneer deze voor verkeerde doeleinden worden gebruikt.

Andreae is volkomen op de hoogte van de geest van zijn tijd. Hij geeft cursussen met door hemzelf ontworpen illustraties, hij ontplooit zijn kennis en zijn schrijftalent en met de hulp van zijn vrienden van de Tübinger kring krijgen de beroemde drie manifesten van de Broederschap van het Rozenkruis hun uiteindelijke vorm.

De vrienden van de Tübinger Kring wilden met een open geest de nieuwe inzichten van de wetenschap ontwikkelen, maar zij onderkenden ook het gevaar van een puur materialistische wetenschappelijke ontwikkeling. De Rozenkruisers Broederschap is op basis van uitvoerige gesprekken gemodelleerd rond het leven van een Duitse ridder, Christian Rosencreutz. Andreae schreef de drie bekende manifesten van de Rozenkruisers op basis van alles wat in de groep was ontwikkeld.

Alledrie de boeken van de nieuwe broederschap werd anoniem gepubliceerd, maar vanaf de eerste dag na de publicatie moest juist Andreae zich verontschuldigen, uitvluchten bedenken en ontkennen dat hij iets met het Rozenkruis te maken had. Zijn positie als predikant maakte het ondenkbaar dat hij geassocieerd zou worden met deze beweging, die al heel snel als 'occult' en 'zweverig' werd aangeduid.

Men moet bedenken dat ze dat in die dagen al heel gauw riepen. Je kon worden uitgemaakt voor wederdoper, zwengeliaan, paracelsist, calvinist, profeet, als je het bont maakte valse profeet, boehmist chiliastisch en nog veel meer, allemaal in de zweef-sfeer of de sfeer van occulte zaken. Dat hing niet eens af van wat je schreef; waarover je iets las kon al genoeg zijn; en dan nog moest je het geluk hebben geen vrouw te zijn, want dan kon je van hekserij worden beschuldigd.

In 1614 trouwde Johann Valentin met Agnes-Elisabeth Grüminger. Hij werd achtereenvolgens diaken in Vaihingen aan de Enz (1614), superintendent in Calw (1620), hofprediker en lid van het consistorie in Stuttgart en generaal-superintendent in Bebenhausen. Als gevolg van de dertigjarige oorlog raken hij en zijn vrouw meerdere malen al hun bezittingen kwijt. Van hun negen kinderen overleven er maar drie.

Toen Andreae telkens opnieuw werd aangevallen met betrekking tot de de rozenkruisers, nam hij in het openbaar afstand van de esoterische leer en probeerde de mensen door middel van een zuivere, consequente christelijke levenshouding tot aan de grenzen van de natuur te leiden. Hij zette zich in om aan de protestantse kerk, waarin honderd jaar na de hervorming al weer veel strijd gevoerd werd, de geest van het ware christendom terug te geven.

Om zich tegen iedere verdenking te beschermen verklaart hij dat hij altijd slechts de spot heeft gedreven met de 'fabel van de rozenkruisers'. Hoewel Andreae in zijn autobiografie erkent De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis te hebben geschreven, ontkent hij ook maar iets bijgedragen te hebben aan de Fama en de Confessio.

In zijn boek Menippus (1617) beweert hij dat ware christenen geen lid zijn van de orde van het Rozenkruis en dat daarom de broederschap een 'spel van nieuwsgierigen' is geweest, en dat het een grap was. In 1619 heeft hij het in zijn Mythologia Christiana over een 'spel

van intellectuelen' en in zijn autobiografie schrijft hij dat 'hij niet zonder vermaak toezag hoe sommige lieden ingingen op deze spotternij'.

Typerend voor zijn opvatting is de onderstaande passage uit zijn geschrift 'Turrus Babel' uit 1619 (verwijzing naar de Toren van Babel en de Babylonische spraakverwarring). Daarin lijkt in eerste instantie alsof hij zich distantieert van de rozenkruisers, maar de slotzin 'Jezus zal mij alles zijn' is ontleend aan het gedeelte uit de Fama Fraternitatis R.C. over de ontdekking van het graf van Christiaan Rozenkruis, waarover wordt gezegd dat in de bronzen plaat onder andere de spreuk *Jesus mihi omnia* (Jezus is mij alles) is aangebracht. Verder noemt hij de rozen in één adem met het kruis. Daarmee laat hij de goede verstaander weten dat het pad van het Rozenkruis een christelijke weg is.

*Er mogen rozenkruisers bestaan of niet,
Ik wil ernaar streven de broeder van Christus
En van iedere goede christen te zijn.
Ik wil de religie van Christus beoefenen,
De heerschappij van Christus vereren,
Christelijke wijsheid beminnen,
Christelijke zeden verkiezen,
Genieten van de rozen der christenen,
Het kruis van de christenen dragen,
De orde van de christenen beschermen,
Aan christelijke ingetogenheid gehoorzamen
Ik wil leven als christen
Ik wil sterven als christen,
Jezus zal mij alles zijn*

In Turrus Babel schreef hij ook: 'Welnu, stervelingen! Wat jullie van de broederschap verwachten, stelt niets voor. De Fama heeft opgebouwd en ze heeft afgebroken. De wereld moest op deze wijze beproefd worden, Christus verworpen, het gezond verstand erkend, te ernst ter zijde geschoven, het bedrog geprezen.' Maar elders in dat boek schrijft hij: 'Ik verlaat nu de broederschap, maar ik zal nooit de ware christelijke broederschap verlaten, die, onder het kruis, naar rozen ruikt, en zich onttrekt aan de smet der wereld.'

De heftigste kritiek bleek niet in staat om Andreae te breken. Integendeel: met veel dynamiek hervat hij zijn pogingen om een broederschap-in-Christus te stichten, in weerwil van de tegenwerking die hij in zijn pogingen ondervindt. De verwezenlijking van zijn idealen is evenwel niet gemakkelijk verlopen en Andreae blijkt typische een werker voor de toekomst geweest te zijn. Dit komt treffend tot uitdrukking in een verzuchting bij een terugblik op zijn leven : 'Mijn gehele leven heb ik zwaarder moeten torsen dan mijn schouders dragen konden'.

Na een lange en pijnlijke ziekte stierf Johann Valentin Andreae als abt van Adelberg en luthers aalmoezenier op 27 juni 1654

[BRON: 'Gnosis, stromen van licht in Europa' van Peter Huijs](#)

9. Gedicht: Jesu mihi omnia

Het Nieuwe Bloed dat vloeien gaat
uit Hartegrot schrijft op de plaat
van brons – die 's mensen sternum is -
met 't Licht dat onuitwisbaar is,
gestaafd door Gods genâ:
- Jesu mihi omnia

In wijde kring, in stralenkrans,
spreidt zich dit Woord in heilge glans,
verlichtend 's leerlings nieuwe staat,
hem dringend tot Verlossers – daad.
Wat kàn – door Gods genâ:
- Jesu mihi omnia

De Open Roos, als stralend, grift
in wonder, onvergankelijk schrift
met 't Bloed: Het Water uit de Rots,
in 't borstbeen van de kinderen Gods
Haar Keur – door Gods genâ:
- Jesu mihi omnia

BRON; Gedachten en gedichten' van Anna Spoel-de Pril

[KLIK HIER VOOR AUDIO](#)

[KLIK HIER VOOR VIDEO](#)

10. Rozenkruisers in Nederland in de zeventiende eeuw

In de Nederlanden van de zeventiende eeuw was er belangstelling voor de rozenkruisers en hun gedachtegoed. De rozenkruisers zijn hier hoogstwaarschijnlijk in de één of andere vorm van organisatie, in los of hecht verband, actief geweest. Helaas valt echter weinig concreets over te zeggen, want er zijn geen notulen, statuten of iets dergelijks van bekend.

Dat zijn enkele conclusies uit het boek die Govert Snoek trekt in zijn boek De rozenkruisers in Nederland, voornamelijk in de eerste helft van de 17e eeuw. Deze publicatie is bijna een levenswerk van de auteur, want in 1989 schreef hij een doctoraalscriptie over de geschiedenis van de rozenkruisers in Nederland, en in 1998 promoveerde hij aan de theologische faculteit te Utrecht met een proefschrift over dit onderwerp. Het genoemde boek, dat in 2006 is uitgegeven door de Rozekruis Pers te Haarlem, is een uitgebreide en verbeterde versie van deze dissertatie.

In het begin van de zeventiende eeuw bestudeerde een groep vrijzinnige volgelingen van Maarten Luther in Tübingen, die zich niet kon vinden in de intolerante Lutherse theologie en Kerk, naast de Bijbel de werken van Hermes Trismegistus, Plato, neo-platonici, Pythagoras, de kabbalah, mystici, vroege kerkvaders, Joachim van Fiore, Marsilio Ficino en andere neo-hermetici waaronder Paracelsus.

In de historische literatuur is tot nu toe geen duidelijk beeld gegeven over hoe mensen de Nederlanden op de manifesten van de rozenkruisers reageerden. In ons land hebben historici en theologen zich daar niet mee beziggehouden. Dit in tegenstelling tot Duitsland, Engeland en Frankrijk, waar historici de geschiedenis van de rozenkruisers uitvoerig hebben bestudeerd. Daardoor kan men geneigd zijn te menen dat de roep van de broederschap hier eigenlijk ongemerkt voorbij is gegaan.

Om na te gaan of dat inderdaad het geval is, heeft Govert Snoeck een inventarisatie van bekend en niet bekend materiaal gemaakt. Hiertoe heeft hij de Nederlandse vertaling van de Fama Fraternitatis R.C. en de Confessio Fraternitatis R.C. en de reacties daarop nader bezien. Deze laatste kunnen onderscheiden worden in ten eerste reacties van personen die door middel van brieven contact poogden te krijgen met de rozenkruisers en ten tweede in reacties van algemener aard met het karakter van een waardeoordeel.

Verder verzamelde Snoeck zoveel mogelijk opmerkingen, notities van dergelijke van tijdgenoten over de rozenkruisers, en bestudeerde hij meerdere veilingcatalogi van boeken. Uit al die gegevens blijkt dat de rozenkruisers hier wel degelijk bekend zijn geweest. Het was voor Snoeck niet eenvoudig de informatie bij elkaar te brengen, en veelal was het een vergeefse zoektocht.

Samenvattend komt Govert Snoeck tot het volgende beeld. Na het verschijnen van de Fama Fraternitatis te Kassel in 1614 volgden er al vlug herdrukken. De eerste vertaling in een andere taal was in het Nederlands; pas jaren later zou er een Engelse volgen. De Nederlandse vertaler woonde mogelijk in Amsterdam, waar waarschijnlijk ook de Fama en de Confessio onder de titel Fama Fraternitatis, oft Ontdeckinge van de Broederschap des lofliicken Ordens des Roosen-Cruyses in 1615 werden gedrukt. In 1617 volgde een herdruk waaraan ook Hoberverschel von Hobenfelds Ontdeckinge werd toegevoegd.

Dat er al spoedig twee Nederlandse uitgaven verschenen, toont aan dat er hier belangstelling werd verondersteld. De verkoop van allerlei rozenkruisgeschriften, zoals uit de veilingcatalogi bleek, wijst daar ook op.

De Chymische Hochzeit, het laatste echte rozenkruisersgeschrift, dat in 1616 in Straatsburg uitkwam, werd echter niet in het Nederlands vertaald; dat gebeurde pas in het begin van de 20e eeuw.

Van meer dan dertig personen in Nederland, onder wie zowel Nederlanders als buitenlanders die voor kortere of langere tijd hier verbleven, is bekend dat ze de manifesten gelezen hebben of over de rozenkruisers hadden horen spreken. Tamelijk bekend onder hen zijn C. Drebbel, R. Descartes en J.A. Comenius, J.B. Van Helmont en F.M. Van Helmont. Van degenen die, voor zover bekend, daadwerkelijk lid wilden worden van de broederschap, is het aantal echter gering, nog geen tien.

Voorstanders als M.B. (Michel le Blon), die eveneens een Boehme-aanhanger was, J.B., L.V., L.D.V.Z en Andreas Hoberverschel von Hobernfeld maar ook tegenstanders als de theologen Jean Roberti, Gijsbert Voetius en Johannes Hoornbeek komen in het boek uitvoerig aan het woord. De schilder Torrentius wordt de belangrijkste rozenkruiser genoemd.

Van propaganda van of voor de rozenkruisers is niet direct sprake geweest. Wel konden de brieven van degenen die aangaven lid te willen worden als zodanig worden beschouwd.

Wie de roep van de rozenkruisers hier introduceerde is niet met zekerheid vast te stellen. met name omdat niet te achterhalen valt wie de Fama en de Confessio vertaald, gedrukt en uitgegeven hebben. Men zou kunnen denken aan Coornherts vrienden H.L. Spiegel en R. Visscher. Na hun dood heeft J. Torrentius wellicht hun werk voortgezet. Coornherts volmaaktheidsleer werd bijvoorbeeld ook door Torrentius uitgedragen. Van belang is dat Spiegels zoon Maarten in de kring van de schilder verkeerde en dat het taalgebruik van de laatste hier en daar aan dat van Spiegel doet denken.

De vraag is gesteld naar eventuele invloeden op (andere) kerkgenootschappen hier te lande. Hoewel er niet zoveel aanknopingspunten zijn, valt er te denken aan de collegianten, doopsgezinden, boehmisten, spiritualisten chiliastisch, quakers en onafhankelijke figuren, maar waarschijnlijk nog het meest, in een latere periode, aan vrijmetselaars, hoewel zij het zelf daaromtrent niet eens zijn. En verder, mogelijk indirect, via de vrijmetselaars aan het vrijzinnig protestantisme en natuurlijk de moderne rozenkruisers.

Dit alles geeft aanleiding tot de veronderstelling dat in Nederland de rozenkruisers in de een of andere vorm van organisatie, in los of hecht verband, actief zijn geweest. Helaas valt echter weinig concreets over te zeggen, want er zijn geen notulen, statuten of iets dergelijks van bekend. Dit is niet verwonderlijk. In Duitsland, waar de rozenkruisers vandaan kwamen, zijn er wat dat betreft ook (nog) geen gegevens voor deze periode.

Verborgenschap en blijkbaar een losse organisatievorm zijn nu eenmaal kenmerken van een broederschap, zoals overigens ook bij andere bewegingen die naar een innerlijke kennis van God streefden. Aan het einde van de Fama valt dan ook te lezen dat het huis van de broeders van het rozenkruis voor de profanen altijd verborgen zal blijven.

[BRON: 'De rozenkruisers in Nederland, een inventarisatie' van Govert Snoek](#)

11. Het drievoudige motto van de klassieke rozenkruisers

Zijn er in deze tijd organisaties waarin de essentie van de mysteriewijsheid van Christiaan Rozenkruis tot uitdrukking komt? Er zijn tegenwoordig een aantal organisaties die zich beroepen op de rozenkruisers van de zeventiende eeuw als hun voorlopers. Of er werkelijk sprake is van een zuivere verwantschap, kan men beproeven aan de hand van het drievoudige motto dat de rozenkruisers van de zeventiende eeuw boven hun arbeid hebben gesteld. Het motto luidt:

*Ex Deo nascimur
In Jesu morimur
Per Spiritum Sanctum reviviscimus*

*Uit God worden wij geboren
In Jezus sterven wij
Door de Heilige Geest worden wij wedergeboren*

De rozenkruisers van de zeventiende eeuw werkten op basis van de mysteriewijsheid van het oerchristendom. 'Want ieder, die zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar ieder die zijn leven verliezen zal om Mijnentwil en om des evangelies wil, die zal het behouden.' (Marcus 8:35),

'Door de Heilige Geest wedergeboren'. Daarmee wordt het doel van de mysterieschool van de rozenkruisers bepaald. Het is de ontplooiing van het ware zelf van de mens, dat door de krachten van de Geest ontwaakt uit zijn latente toestand en zal worden 'wedergeboren'. Het zal tot bewustzijn en tot werkzaamheid komen. Als dat gebeurt, behoudt de mens het ware leven: het leven in de Geest.

Het ging de rozenkruisers dus niet om de ontplooiing van de ik-centrale persoonlijkheid in de zinnen- en schaduwwereld, en dus ook niet om de ontwikkeling van de eigen macht en heerschappij over anderen. Want het ware leven in de Geest heeft niets te maken met streven naar bezit, overwicht en macht. Dit is het eerste criterium waaraan men kan beoordelen of een groep rozenkruisers van tegenwoordig het recht heeft zich te beroepen op verwantschap met de rozenkruisers van de zeventiende eeuw.

Het tweede criterium is de weg die de rozenkruisers bewandelen om hun doel te bereiken. De essentie daarvan is dat de mens zijn leven verliest, ter wille van het ware zelf. 'In Jezus gestorven'. Jezus is het prototype van het ware zelf van ieder mens. In overeenstemming met de structuur en de krachten van dit ware zelf, sterft de mysterieleerling naar zijn ik-centraliteit. Hij doorziet bezitsdrang, geldingsdrang en machtsdrift als belemmeringen op weg naar het grote doel en laat ze los.

Het ware, geestelijke zelf neemt de plaats in van de ik-centrale persoonlijkheid. Daar zijn geen methoden of technieken van ascese of bewustzijnsverruiming voor nodig die afhankelijk zijn van de op het ik gerichte wil. Deze methoden en technieken, waarin dus de eigenzinnigheid van de mens tot uitdrukking komt, laat men op de mysterieweg juist achter zich. Want het 'sterven' in Jezus, in het ware zelf van de mysterieleerling, houdt in dat iedere vorm van eigenzinnigheid door de structuur en kracht van het ware zelf wordt tenietgedaan.

Ten derde is het beslissend, op welke basis de eigenzinnigheid van de mysterieleerling prijsgegeven en het doel van de mysterieweg nagestreefd wordt. De mens kan zich volledig opofferen en zichzelf verloochenen voor een ideologie, een land, een ander mens,

een meester. Zo'n opoffering leidt er slechts toe dat de mens de gevangene wordt van deze ideologie, dit land, deze mens of deze meester. Daartegenover plaatsen de rozenkruisers van de zeventiende eeuw het motto: 'Uit God geboren'.

De mens is voor wat betreft zijn diepste innerlijk geschapen 'naar Gods beeld en gelijkenis', zoals de Bijbel dat uitdrukt (Genesis 1:27). Alleen op deze basis heeft het zin de mysterieweg te gaan. De mysterieleerling geeft zijn aardse wezen niet prijs voor iets wat buiten hem te vinden zou zijn, maar voor het ware wezen, het beeld van God dat binnenin hem is.

Als de mens zijn leven van zelfhandhaving, vooroordelen en eigenzinnigheid verliest ter wille van het ware zelf, niet ter wille van uiterlijke mensen of zaken, zal hij het ware leven behouden. Hij zal het ware leven ontdekken, zijn eigenlijke identiteit, en dan pas met recht vrij zijn, vrij van elk doel dat hem van buitenaf zou kunnen worden opgelegd. Het beeld van God dat verborgen was onder eigenbelang, vooroordeel en eigenzinnige handelingen, en dat werkeloos sluimerde, wordt dan weer zichtbaar.

BRON: 'Mysteriescholen van Konrad Dietzfelbinger

[KLIK HIER VOOR AUDIO](#)

[KLIK HIER VOOR VIDEO](#)

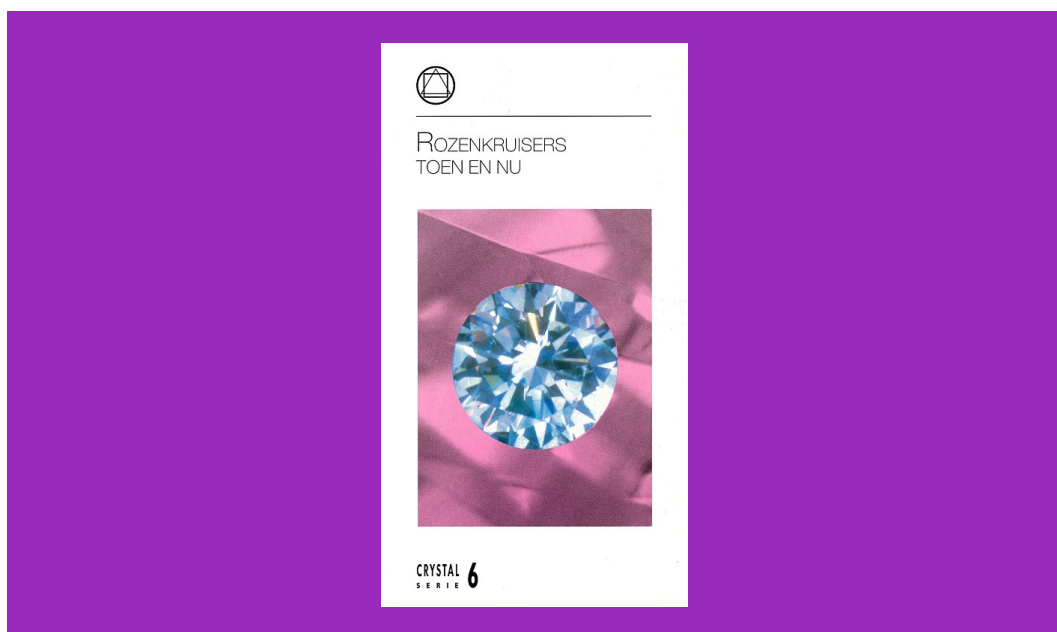

Boek: Rozenkruisers toen en nu

Dat er in de zeventiende eeuw in Europa een Broederschap van het Rozenkruis heeft bestaan, is de meeste mensen niet onbekend. Van het feit dat er in onze tijd eveneens sprake is van een groep mensen die zich rozenkruisers noemen, is men veelal niet op de hoogte. Dit boek onder redactie van Konrad Dietzfelbinger, deel 6 van de Crystalserie, belicht in een aantal artikelen voor de mensen van nu verschillende aspecten van leer en praktijk van de historische én van de thans levende rozenkruisers.

Hierin wordt onder andere verklaard waar het begrip Rozenkruis voor staat. De 17de eeuwse broederschap wordt in haar tijd gesitueerd en rozenkruisersbegrippen krijgen uitgebreid aandacht. Tevens komen sleutelfiguren binnen zowel de klassieke (Johann Valentin Andreae) als de actuele beweging (Jan van Rijckenborgh) voor het voetlicht. Hieronder volgt de inhoudsopgave met de titels van de zestien hoofdstukken.

1. Europa zal een kind baren
2. Wat vertegenwoordigt Christiaan Rozenkruis?
3. De Trigonum Igneum van de Broederschap van het Rozenkruis
4. Wie was Christiaan rozenkruis?
5. Johann Vlentini Andreae, phoenix van de renaissance
6. Christianopolis: de gouden draad door de eeuwen heen
7. De zesvoudige overeenkomst van de broeders van het rozenkruis
8. De algemene wereldhervorming
9. De weg van de Broederschap van het Rozenkruis
10. Het drievoudige mysterie van het krachtveld
11. Ontstaan en ontwikkeling van de Geestesschool van het Rozenkruis
12. Het doel van de Geestesschool van het Rozenkruis
13. De drie zuilen van de eeuwige waarheid
14. Wat is een tempeldienst?
15. Rozenkruisers en de maatschappij
16. Jan van Rijckenborgh - modern rozenkruiser en hermetisch gnosticus

[KLIK HIER OM ROZENKRUISERS TOEN EN NU TE BESTELLEN](#)